

A SZIVÁRVÁNY-HEGYEN AHOL A KURTA FARKÚ LÁMA TÚR

▷ SZÖVEG ÉS FÉNYKÉP: LEHOCZKY ANNAMÁRIA

Már egy ideje csak a saját fűjtatásom hallom. Hát megállok egy szusszanásra, és elmerülök a környező tájban: lámák és alpakák legelésznek a kopár lankákon, a távolban pedig hófedte, csipkézett gerincek. 5000 m-es tengerszint feletti magasság közelében járunk, ami még az edzett szervezetet is megviseli. Küzdeni kell az oxigénért...

De mi is az a magashegyi csoda, ami megér ennyi fáradozást? A Szivárvány-hegyként elhíresült Winikunca a Perui-Andok délkeleti ormai között bújjik meg. Cuzcotól nagyjából kétórányi autózásra – szédítően szűk, hegyi utakon. Eredeti, kecsua nevében a „wini-” szótag a térségben gyakori fekete kövekre, míg a „-kunca” utótag a csúcsra vezető, karcsú nyakhoz hasonló ösvényre utal.

Eredeti, kecsua nevében a „wini-” szótag a térségben gyakori fekete kövekre, míg a „-kunca” utótag a csúcsra vezető, karcsú nyakhoz hasonló ösvényre utal.

Egyre inkább kimelegszem a kaptatón, pedig egy szál pólóban gyalogolok. A trópusi Nap észrevétlen megperzseli az ember bőrét. Ezért a peruiak óva intenek az alattomos „hideg napsuga-

gunkat, szembeszállva a zord időjárással és a ritkás oxigén okozta magassági betegség tüneteivel.

raktól”, amelyek könnyen leégéshez vezethetnek. A trópusi napsugarak azonban nemcsak ránk veszélyesek, de egy sokkal nagyobb változás elindítója is: az olvadásé. A Szivárvány-hegyről is eltűnt már a jég, így fedetlenül maradtak a látványos, színes rétegek. Az éghajlatváltozás számlájára írható emelkedő hőmérséklet már számos gleccsert emésztett fel a Perui-Andokban, ami tovagyűrűző ökológiai problémákhoz és súlyos vízhiányhoz vezethet – akár néhány éven belül is.

◀ TÖMEGMOZGÁS

A SZIVÁRVÁNY-HEGYET ÉVENTE EGYRE TÖBB TÚRÁZÓ KERESI FEL. NAPI AKÁR EZREN IS MEGMÁSSZÁK

▲ JEGES ALJZATON

A CSÚCSRA Vezető, VÁJT „LÉPCSŐKBEN” KIBUKKAN A FELSZÍN ALATTI JÉG

OXIGÉNVADÁSZAT

Köveken pihegő embereket hagyok el, bátorítóan mosolygok, bár én is nehézkesen lélegzem. Az alacsony oxigénkoncentráció miatt hasonló a helyzet, mintha csak minden második lélegzetvétellel jutnánk hozzá ténylegesen levegőhöz. Ám többnapos, fokozatos emelkedés során képesek lehetünk alkalmazkodni ehhez. Szervezetünk sietősen munkához fog: egyre több hemoglobint kezd termelni, hogy a kevesebb oxigént nagyobb szállítókapacitás juttathassa el a sejtekhez.

A helyiek a kokacserje levelére esküsznek, ami segít kezelni a magassági betegség enyhébb tüneteit (fejfájás, gyengeség, aluszékonyság). Évszázadokkal azelőtt, hogy bár-

kiben megfogant volna annak a bizonyos fehér pornak az előállítását a kokalevelekből (amit amúgy az étkezési kokából lehetetlen kinyerni, hiszen másik növényfajról, más alkaloidokról van szó!), az Andok őslakosai napi szinten fogyasztották – és fogyasztják a mai napig – a cserje leveleit, ismerve annak jó-tékony hatását az emberi szervezetre. A levél proteindús, természetesen gazdag ásványi anyagokban (kalcium, magnézium, vas, foszfor), és bővelkedik A-, B-, C- és E-vitaminokban. Mindemellett számos alkaloidát is tartalmaz, ezért a levelek rágása (azaz acullico) vagy teaként fogyasztása enyhe élénkítőként hat, elnyomja az éhséget, szomjat, fájdalmat és fáradtságot.

▲ BOLDOG TURISTASEGÉDLET

HELYI ASSZONY A RÉGIÓRA JELLEMZŐ, HAGYOMÁNYOS ÖLTÖZETBEN. PERUBAN TOVÁBBRA IS AZ ÉLÉNK SZÍNEIRŐL HÍRES NÉPVISELETET HORDJA A VIDÉKI LAKOSSÁG NAGY RÉSZÉ. A VÁROSOKBAN ÉLŐ TEHETŐSEBB RÉTEGEK AZONBAN MÁR INKÁBB A „NYUGATI” DIVATOT KÖVETIK, EZZEL IS MEGKÜLÖNBÖZTETVE MAGUKAT A VIDÉKIEKTŐL

TÖMEGVONZÁS

A csúcsra érve erősen tép a szél, de a látvány mesebeli. Mintha egy összeráncolt, óriási, csíkos szőttes heverne előttem, amin hangyák masíroznak fel s alá, lankadatlan. A vékonyabb és vastagabb rétegek egymásutánja vörös, türkiz, okker és csokoládébarna színekben pompázik, évmilliók történetét őrizve. A harmad- és negyed-időszaki, tehát földtörténetileg viszonylag friss rétegeket a szerkezeti mozgások erősen meggyűrtek, kibillentették és felboltozták. A „földi szivárvány” rétegeiben a rózsaszínes árnyalatot a homokkal kevert, vörös agyag adja, a fehéreset kvarchomok és mészkő, a levendulát márga és szilikátok, a zöldet vasban és magnéziumban gazdag agyag, valamint réz-oxid, míg az okkert kénes ásványokat tartalmazó, meszes homokkő kölcsonzi.

Így hát nem véletlen, hogy naponta akár ezer túrázó is felkapasz-

kodik az embert próbáló magasságba. Az elmúlt években a térségbe özönlő turisták és velük együtt érkező pénzük friss oxigént pumpált a helyi gazdasági vérkeringésbe: számos őslakos turistavezetőként vagy lóhátas „transzport-szolgáltatást” nyújtva keresi a megélhetését. Ugyanakkor a tömegturizmus nyo-

Az elmúlt években a térségbe özönlő turisták és velük együtt érkező pénzük friss oxigént pumpált a helyi gazdasági vérkeringésbe...

mai máris fellelhetők: a hegytetőre vezető ösvény csúf sebhelyet karcos a tájba, a látogatókat szállító járművek számára kialakított parkolót pedig egy mocsár helyén hozták létre, amelyen egykoron vándormadarak pihentek meg. Az ásványokban gazdag helyre már bányászati cégek is szemet vetettek, melyek közül többen engedélyért is folyamodtak.

SÖR ÉS PACHAMAMA

Összekucorodom a hegytető egyik szegletében, és hagyom, hogy tudómet átjárja a száraz, hűvös, máskor „áron alul” szerzett élet: az oxigén. Egyszer csak valaki a vállamra teszi a kezét, és nevémen szólít: „Nahát, ismét találkozunk?” – nevet rám a 60 körüli, fitt limai hölgy, akivel előző nap ismerkedtem meg. Rosa családjával vakációzik a Cuzco környéki hegyekben. Ahogy a mászás élményét elemezzük, szokatlan dolgot szúrok ki kezében: egy üveg, Cusqueña címkéjű sört. „Ezt Pachamamá-

MAGASHEGYI HASZONÁLLAT

AZ ALPAKA GYAPJÁBÓL KITŰNŐ MINŐSÉGŰ, MELEG RUHÁZAT KÉSZÜL, AMI A HELYI LAKOSSÁG EGYIK LEGFONTOSABB BEVÉTELI FORRÁSA. ITTHON IS KAPHATÓK ALPAKATERMÉKEK, PL. A KARÁCSONYI VÁSÁROK JELLEGZETES „TIBETI LÁMASZÓR” KESZTYŰI

MEGÉLHETÉSI HEGYJÁRÁS

A TURIZMUS FELLENDÍTETTE A VIDÉK GAZDASÁGÁT: SZÁMOS HELYI ŐSLAKOS VÁLLAL – ÚJ SZOLGÁLTATÁSKÉNT – TEHERSZÁLLÍTÁST

ROSA

KEZÉBEN A „FÖLD ANYÁNAK”, PACHAMAMÁNAK SZÁNT, NÉPSZERŰ CUSQUEÑA SÖRREL

nak hoztam. Inka őseim chichát (kukoricából erjesztett ital) vittek a hegyekben lakó isteneknek, de bármilyen alkoholos ital jó lehet. Az áldását szeretném kérni.” Az ősi dél-amerikai kultúrák Pachamamában a Föld Anyához ha-

böző áldozati ajándékokkal (leginkább étellel és itallal) kedveskednek neki, hogy termékenységet és jólétet teremtsen.

Ott fent, ahol közelebbnek tűnik az égbolt, mint a föld, a szél is ráérezően füttyül. Nem csodálkoznék, ha ez a színes táj lenne Pachamama titkos pihenőhelye! Azaz csak volt titkos helye... Ki tudja, mit gondolhat a sok hűhóról, ami a Szivárvány-hegyet körbezengi manapság?

Az ősi dél-amerikai kultúrák Pachamamában a Föld Anyához hasonlítható istenséget tisztelik, aki ott van mindenhol a természetben, így a hegyekben is.

sonlítható istenséget tisztelik, aki ott van mindenhol a természetben, így a hegyekben is. A keresztény Peruban a mai napig rendszeresen gyakorolják az ősi rituálékat, amelyek során külön-

A turizmus megélhetést kínál a helyieknek, de vajon hogyan állunk a környezetkárosítással? El-méláznék még, de indulnom kell lefelé. Búcsúzóul azért még a szivárvány-hegy körbezengi manapság?

LEHOCZKY ANNAMÁRIA
KLÍMAKUTATÓ, SZABADÚSZÓ
KÖRNYEZETI ÚJSÁGÍRÓ,
AZ ÉGHAJLATVÁLTOZÁS
KIHÍVÁSAIVAL FOGLALKOZIK